

70-річчя академіка НАН України В.Ф. ПРІСНЯКОВА

18 червня виповнилося 70 років провідному вченому в галузі ракетно-космічних двигунів й енергетичних установок академіку НАН України Володимирові Федоровичу Пріснякову.

В.Ф. Прісняков народився 1937 р. у родині залізничника, на Дніпропетровщині. У 1955 р. із золотою медаллю закінчив Верхівцевську середню школу № 17 і вступив на фізико-технічний факультет Дніпропетровського університету. Відтоді майже вся його наукова діяльність пов'язана з цим закладом. Закінчивши з відзнакою університет за спеціальністю «двигуни літальних апаратів», він отримав запрошення працювати на кафедрі ракетного двигунобудування.

Започаткований Володимиром Федоровичем комплекс наукових робіт з динаміки рідинних ракетних двигунів завершується виданням першої у світовій літературі монографії «Динамика жидкостных ракетных двигателей» (у співавторстві з В. Махіним і М. Біликом). Того самого року вийшли друком монографії «Клапаны бортовых систем стратегических ракет дальнего действия и космических аппаратов» (за редакцією М.К. Янгеля та у співавторстві з В.Ф. Уткіним, С.М. Титовим, Л.М. Назаровою та ін.) і «Запобіжні клапани паливних баків ракет далекої дії» (разом з В. Бугаєнко і В. Махіним). Ці

праці значною мірою сприяли становленню нової наукової галузі — динаміки ракетних двигунів.

У 1967 р. В.Ф. Пріснякова направляють на стажування до університету міста Гренобля (Франція). Керівник — лауреат Нобелівської премії Л. Неель, ознайомившись з його працями, визначив завдання — дослідити аварійні ситуації швидких реакторів. Цей цикл робіт згодом був представлений низкою доповідей на семінарах Європейської групи з кипіння рідких металів, які відбулися протягом 1983–1986 років у Молі, Карлсруе, Греноблі, Іспрі, Брасімоні. Всесоюзну славу молодому дослідникові принесли запропоновані в 1968 р. фізична модель і теоретичне визначення щільності парових центрів на шорсткій поверхні нагрівання.

У 1968 р. Володимира Федоровича обирають завідувачем кафедри двигунобудування. Велика творча праця над дослідженням гідродинаміки і теплообміну за фазових перетворень робочих тіл і теплоносіїв завершилася підготовкою докторської дисертації, успішно захищеної в 1973 р. у Військового інституті ім. О.Ф. Можайського (м. Ленінград).

Наукову діяльність В.Ф. Прісняков вдало поєднує з організаційною. Керуючи кафедрою, він з 1972 р. працює проректором університету з навчальної роботи. Активна

участь ювіляра у виконанні робіт з нової техніки за завданнями проектно-конструкторських організацій сприяла розширенню кола його наукових інтересів, а відтак — і профілю підготовки фахівців на кафедрі двигунобудування. Вперше тут з'являються нові спеціалізації: з ракетних двигунів твердого палива, з електроракетних двигунів (ЕРД) і космічних енергетичних установок (КЕУ).

Наприкінці 60-х років за завданням головного конструктора КБ «Південне» М.К. Янгеля кафедра двигунобудування почала досліджувати електроракетні двигуни та ядерні космічні установки для телевізійного глобального розвідника. З цією метою створили унікальну експериментальну базу, яка здобула світове визнання.

У 1983 р. В.Ф. Прісняков очолив організований ним відділ високотемпературної теплотехніки Інституту геотехнічної механіки АН УРСР. Його метою стало розширення досліджень з динаміки теплових процесів з фазовими перетвореннями у ракетно-космічній техніці і стійкості ЕРД. У 1984 р. Володимира Федоровича залучають до робіт зі стійкості ракети «Сатана» щодо радіаційного випромінювання ядерного вибуху.

А через два роки В.Ф. Пріснякова призначають ректором Дніпропетровського державного університету. За його ініціативою цей заклад вищої освіти ще за радянських часів запровадив комерційне навчання, що дало змогу в тяжкі 90-і роки вирватися вперед і за кількістю відкритих для потреб молодой держави спеціальностей, і за розвитком матеріальної бази. То був період активної розробки в ДДУ під керівництвом ректора космічних енергетичних проектів на базі досягнень попередніх років у теплотехніці, енергоустановок з динамічним перетворенням енергії.

За роки наукової та педагогічної діяльності в університеті Володимир Федорович створив великий колектив дослідників і викладачів, котрі успішно працювали над розв'язанням важливих для країни проблем. Понад 50 учнів В.Ф. Пріснякова захистили кандидатські та докторські дисертації, стали професорами, членами міжнародних академій, ректорами вищих навчальних закладів. Більше двадцяти років Володимир Федорович був головою двох спеціалізованих рад у ДДУ, на яких захищено майже 200 докторських і кандидатських дисертацій, в основному українськими вченими, з усього спектра проблем ракетно-космічної техніки.

В.Ф. Прісняков — фундатор однієї з провідних шкіл з питань фазових переходів у ракетно-космічних системах, з динаміки рідинних, твердопаливних й електричних ракетних двигунів. За його ініціативою і під його керівництвом у 1995 р. у ДДУ був створений Науково-дослідний інститут енергетики. Основна наукова тематика НДІЕ — екологічно чиста енергетика, застосування сонячної енергії в Космосі та на Землі, дослідження електроракетних двигунів, конверсійні технології, забезпечення України новими енергозберігальними технологіями.

Вагомим є внесок Володимира Федоровича і в міжнародне наукове співробітництво. Він регулярно бере участь у міжнародних астронавтичних і психологічних конгресах, конференціях з теплообміну, симпозіумах з проблем космічної науки і техніки в Японії. Два терміни В.Ф. Прісняков був членом президії Міжнародної академії астронавтики (МАА), Головою міжнародного комітету з ракетних двигунів і віце-головою енергетичного комітету Міжнародної астронавтичної федерації (МАФ). Завдяки діяльності вченого Україна була репрезентована у цій найвпливовішій організації світової космічної

еліти двома членами — Національним космічним агентством й Астронавтичним товариством — громадською організацією, створеною з ініціативи й очоленої Володимиром Федоровичем.

Заслуги ювіляра у дослідницькій праці, підготовці наукових і педагогічних кадрів, розвитку ракетно-космічної техніки відзначені низкою нагород. За участь у створенні зразків нової техніки йому присуджено звання «Заслужений діяч науки УРСР». За зразкову педагогічну діяльність Володимир Федорович удостоєний медалі Ф. Маліни Міжнародної астронавтичної федерації — «За видатний внесок у космічну освіту», що підтвердило міжнародний престиж

української вищої школи і чільну роль ученого у підготовці фахівців з ракетної техніки. Наукові здобутки В.Ф. Пріснякова відзначені срібною і двома золотими медалями Міжнародної академії інформаційних технологій (Мінськ) — «За видатні наукові досягнення». У травні 2002 р. у Версалі він одержав Міжнародну медаль Французької асоціації аеронавтики й авіації — «Визнання високого рівня наукового внеску у світове ракетне двигунобудування».

Наукова громадськість, колеги, друзі, студенти численних випусків ДДУ палко вітають Володимира Федоровича з ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, плідної праці та нових наукових відкриттів.

70-річчя члена-кореспондента НАН України В.П. ГЕОРГІЄВСЬКОГО

23 червня виповнилося 70 років відомому вченому в галузі аналітичної хімії та фармацевтичного аналізу, стандартизації і контролю якості лікарських засобів члену-кореспонденту НАН України Вікторові Петровичу Георгієвському.

В.П. Георгієвський закінчив фармацевтичний факультет 1-го Московського медичного інституту і від 1958 року працює на Державному підприємстві «Державний науковий центр лікарських засобів» МОЗ України («ДНЦЛЗ»). Тут він здолав шлях від лаборанта до завідувача відділу вивчення якості лікарських препаратів. У 1964 р. Віктор Петрович захистив кандидатську, а в 1981-му — докторську дисертації. 1989 року його обирають директором «ДНЦЛЗ МОЗ».

Науково-практична діяльність В.П. Георгієвського доволі багатогранна — це знаний

учений, блискучий організатор науки, громадський діяч.

Віктор Петрович — фундатор школи стандартизації та контролю якості лікарських засобів, що є найбільшою в Україні і в СНД. Він заснував школу фармацевтичного аналізу, де під керівництвом ученого розв'язують фундаментальні питання практично в усіх напрямках цієї галузі.

Науковці школи В.П. Георгієвського ведуть дослідження, спрямовані на вивчення впливу неводних розчинників на силу кислот, лугів і їхніх солей з метою обґрунтування створення оптимальних умов кількісного кислотно-основного титрування. Розраховано показники констант титрування, що дало змогу доповнити теорію впливу неводних розчинників Бренстеда—Ізмайлова на кислотні й основні властиво-